

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
Кафедра освітології та інноваційної педагогіки
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут публічного управління
та державної служби
Кафедра публічної політики
Інститут досліджень безпеки Європейського Союзу (Франція)
Гранадський університет (Іспанія)
Жешувський університет (Республіка Польща)
Університет третього віку в Громадкі (Республіка Польща)
Європейський інститут безперервної освіти (Словацька Республіка)
Педагогічний інститут Чендуського університету (КНР)
Університет імені Неджметтіна Ербакана (Туреччина)
Державний університет в Гуарапуаві (Бразилія)

Матеріали
VI Міжнародної науково-практичної конференції

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

20–21 травня 2022 року

Харків
2022

ББК 74.58+74.20+88.40+88.840

УДК 37.013.77:[378+373.5]

П86

Редакційна колегія:

Балацинова А. Д. – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Васильєва С. О. – д-р пед. наук, доцент, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ворожбіт-Горбатюк В. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Кін О. М. – д-р пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Лупаренко С. Є. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Попова О. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Рогова Т. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Собченко Т. М. – д-р пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ткачова Н. О. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Цапко А. М. – канд. пед. наук, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Відповідальність за зміст, стилістику, орфографію та пунктуацію статей несуть автори

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол №7 від 20.07.2022 року)*

Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 20–21 травня 2022 р.) / за ред. Боярської-Хоменко А. В., Попової О. В. ; Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків, 2022. 498 с.

У збірнику відображено психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої школи в умовах сучасних викликів. Він містить результати досліджень учених, викладачів, учителів, наукові пошуки докторантів, аспірантів, здобувачів вищої освіти з питань методології, історичного та компаративного дискурсу розвитку педагогічної науки; організаційних, дидактичних і методичних засад реалізації дистанційного та змішаного навчання; педагогічних засад інклюзивної освіти; інновацій в освіті; розвитку загальної і вищої освіти; освіти дорослих; цифрових трансформацій в публічному управлінні та адмініструванні.

Матеріали стануть у нагоді науковцям, докторантам, аспірантам, викладачам, здобувачам вищих закладів освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

Хоу Цзяньвей	133
Національна народна китайська музика як засіб формування національної самосвідомості особистості	
Цуй Лун	136
Середовищний фактор розвитку професіоналізму майбутніх учителів фізичної культури у провінції Сичуань	
Чжан Гомін	139
Організація початкової мистецької освіти КНР	
Zhang Caijing	142
The Development of Non-Formal Education in China	
Чжан Ян	145
Реалізація ідей К. Орфа в практиці навчання музики в закладах середньої освіти КНР	
Чжао Цянь	149
Значення традиційної культури у дизайн-освіті в коледжах КНР	
Чжоу Ань	152
Використання цифрових технологій у музичній освіті Китаю	
Чжоу Ілей	156
Взаємозв'язки музичної культури та мистецької освіти в дослідженнях науковців КНР	

СЕКЦІЯ II

ОРГАНІЗАЦІЙНІ, ДИДАКТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО ТА ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Башкір О. І.	160
Онлайнві застосунки сторітелінгу як методу навчання	
Боярська-Хоменко А. В.	163
Теоретичні основи проектування освітнього контенту в умовах змішаного навчання	
Голубнича Л. О.	166
Досвід викладання іноземної мови в умовах карантину	
Гук І. П.	170
Самоорганізація навчально-пізнавальної діяльності студентами під час дистанційного навчання	
Денисенко А. О., Ван Ціхуей	173
Онлайн-дозвілля як засіб музично-естетичного виховання майбутніх учителів мистецьких дисциплін	
Доценко С. О., Чепелєв О. О.	176
Досвід впровадження системи змішаного навчання в освітній процес	
Карпенко В. В.	180
Використання активних форм організації уроку історії в умовах дистанційного навчання (з досвіду роботи)	
Кульчицький В. Й.	183
Принципи дистанційного навчання у закладах вищої освіти	

дозвілля яке приваблює молодь до творчості, культури, допомагає збагачувати, розвивати музичні смаки, вивчати історію музичного мистецтва тощо.

Список використаних джерел

1. Вертеп-фест-2021. Електронний ресурс. URL : <https://vertepfest.com/>
2. Віртуальний концерт з Торонто. Електронний ресурс. URL : <https://www.facebook.com/CrescendoMusicGroup/>
3. Віртуальний концерт з Торонто. Електронний ресурс. URL : <https://www.facebook.com/profile.php?id=100004808890690>
4. Віртуальний концерт з Торонто. Електронний ресурс. URL: <https://www.facebook.com/ForumTVCanada/>
5. Другий фестиваль української сучасної музики в онлайн-режимі у Нью-Йорку. Електронний ресурс. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3205463-u-nujorku-vidbuvsya-drugij-festival-ukrainskoi-sucasnoi-muziki.html>

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

Доценко С. О.

докторка педагогічних наук, доцентка

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

Чепелєв О. О.

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

Розглядається технологія змішаного навчання, яка поєднує в собі традиційне аудиторне та електронне навчання. Це забезпечує розвиток студента як суб'єкта освітнього процесу та формує його готовність до саморозвитку в майбутньому. Наведено досвід організації змішаного навчання. Розглядається платформа Moodle як ефективний засіб організації змішаного навчання.

Ключові слова: змішане навчання, Moodle, освіта, цифрові технології.

The technology of blended learning, which combines traditional classroom and e-learning, is considered. This ensures the development of the student as a subject of the educational process and forms his readiness for self-development in the future. The experience of organizing blended learning is given. The Moodle platform is considered an effective means of organizing blended learning.

Key words: blended learning, Moodle, education, digital technologies.

За останні 10–15 років змішане навчання (blended learning) стало найперспективнішим трендом розвитку освіти у 21-му столітті та сьогодні є одним із найбільш досліджуваних феноменів сучасної освіти.

Аналіз літератури дає підстави свідчити, що науковці (Л. Білоусова, В. Биков, М. Жалдак, М. Кадемія, О. Колгатін, В. Кухаренко, С. Семеріков, О. Спірін, Т. Собченко, Ю. Триус, С. Graham, Н. Kanuka, М. Oliver, К. Trigwell, С. Twigg та інші) по-різному характеризують модель змішаного навчання, що доводить складність та багатоаспектність цього поняття. На основі вивчення наукових праць у галузі дистанційного та змішаного навчання визначено, що змішане навчання є освітньою технологією, що передбачає поєднання традиційного навчання та елементів дистанційних технологій (онлайн навчання). Поєднання цих двох елементів передбачає їхню однакову важливість в освітньому процесі.

Драйвери, які стимулюють розвиток змішаного навчання виокремлюють такі основні причини його впровадження:

- 1) прагнення до створення персоніфікованої моделі навчання (personalized instruction);
- 2) високий потенціал змішаного навчання у стимулюванні та оцінці індивідуального прогресу учня чи студента;
- 3) підвищення навчальної мотивації та залученість здобувачів освіти до навчання (у порівнянні з традиційним навчанням);
- 4) перехід до державної системи онлайн тестування;
- 5) потреба у збільшенні обсягу навчальних годин та розширення списку доступних навчальних ресурсів;
- 6) потенційне збільшення доступності до досвіду найкращих учителів (можливість використання їх відео уроків та авторських методик навчання);
- 7) поліпшення умов здійснення педагогічної та навчальної діяльності (зниження інтенсивності праці вчителя внаслідок зменшення кількості учнів у групі, коригування темпу та форм навчальної роботи відповідно до індивідуальних особливостей кожного здобувача освіти);
- 8) здешевлення вартості інформаційно-педагогічних технологій (у тому числі – вартості створення цифрового контенту);
- 9) використання учнями та їхніми батьками мобільних освітніх додатків;
- 10) зацікавленість стейкхолдерів вирішенням питань подолання розбіжності між учнями з різним рівнем розвитку цифрової компетентності.

Технологія змішаного навчання, що поєднує в собі елементи традиційних та методів дистанційної навчальної взаємодії, має ряд особливостей. Вагомим плюсом є можливості постійної взаємодії педагога та здобувача освіти, що сприятливо впливає на ефективність навчання. До недоліків змішаного навчання відносять: посилення комерційного аспекту цієї форми навчання внаслідок популярності її з боку зацікавлених бізнесменів на ринку мережеских послуг та ІТ, що почасти не пов'язано з підвищенням якості освіти [3].

Крім того, недоліком змішаного навчання є відсутність сталого інтернет-зв'язку, що ставить під загрозу системне використання змішаної моделі навчання. Також до цього часу спостерігається неготовність інформаційно-освітнього середовища окремих освітніх закладів до підтримки цілісного процесу електронного навчання. Серйозною проблемою є відсутність методики викладання в цифровому середовищі та неготовність педагогів до переходу до нової ролі

тьютора, який супроводжує освітній процес. Уповільнює процес упровадження змішаного навчання в освітній процес відсутність підготовки викладацького складу як до створення тьюторіалів, так і до розроблення освітнього контенту [5].

Зазначимо тут, що на ефективність впровадження змішаного навчання впливає відсутність нормативної бази, яка регламентує розроблення електронних освітніх ресурсів та розподіл навчального навантаження викладацького складу, що викликає побоювання педагогів та небажання працювати в електронному середовищі [1].

Отже, головними недоліками змішаного навчання є: низький рівень готовності педагогічних працівників до роботи в цифровому середовищі (у тому числі методичному та технічному), відсутність нормативної бази, розроблених методик та сформованої цифрової компетенції використання дистанційних технологій змішаного навчання. Це підкреслює актуальність та необхідність дослідження феномену змішаного навчання.

Аналіз досвіду закладів вищої освіти дає підстави свідчити, що для успішної інтеграції традиційного та електронного навчання використовують: безкоштовну систему електронного навчання Moodle (*Object-Oriented Dynamic Learning Environment*) [4]. У Європі 2/3 закладів освіти використовують саме Moodle. В Україні, де використання платних платформ дуже обмежене, Moodle практично не має конкурентів. .

Досвід впровадження Moodle як форми змішаного навчання в Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди засвідчує результативність та ефективність зазначеної платформи дистанційного навчання. Для ефективного використання платформи Moodle та якісної організації змішаного навчання, керівництвом університету в першу чергу було організовано навчання викладачів щодо створення дистанційних курсів та ознайомлення з дидактичними та інфо-медійними ресурсами зазначеної платформою. Відповідно до наказу № 64 ХНПУ від 17.04.2020 «Про організацію освітнього процесу в новому навчальному році та про планування навчальної роботи науково-педагогічних працівників університету на 2020/2021 навчальний рік» в індивідуальному плані кожного науково-педагогічного працівника кафедри було передбачено внутрішнє університетське стажування (без відриву) на 8 годин для формування цифрової компетентності та реалізації індивідуальної траєкторії розвитку з урахуванням потреб працівників, їхнього рівня цифрової компетентності, у тому числі – опанування практиками створення дистанційних курсів на платформі Moodle ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

У зв'язку з цим наказом на кафедрі інформаційних технологій інституту інформатизації ХНПУ імені Г.С. Сковороди було розроблено програми стажування викладачів відповідно їхнього рівня цифрової компетентності за темами: «Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес», «Впровадження відкритих ресурсів в освіту», «Технологія розробки дистанційного курсу на платформі Moodle» та інші.

Метою стажування було вдосконалення цифрової підготовки викладача педагогічного університету до застосування методів змішаного та дистанційного навчання в науково-дослідній та викладацькій діяльності для різних профілів

освітніх програм; ознайомлення з системою дистанційного навчання Moodle, інноваційними підходами до її реалізації у закладах вищої освіти. Значну увагу приділялося засобам безпечного кіберпростору; технікам знаходження та критичного опрацювання інформації, мультимедійних освітніх ресурсів; засобам ефективної інтелектуальної діяльності у персоналізованій навчальній мережі тощо. Кінцевим результатом стажування було портфоліо авторського цифрового контенту або авторський дистанційний курс. Після завершення стажування слухачі отримали сертифікат із підвищення кваліфікації.

Інститутом інформатизації освіти підготовлено проєкт «Положення про ЕНК: порядок створення та сертифікації у системі дистанційного навчання» [2]. Положення про ЕНК визначає основні засади організації, створення та сертифікації електронних навчальних курсів (ЕНК) дистанційного навчання в Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди.

Основними характеристиками ЕНК є структурованість навчально-методичних матеріалів; логіка вивчення навчальної дисципліни; налагоджена система зворотного зв'язку викладача зі студентами впродовж усього часу вивчення дисципліни; якісно розроблені дидактико-методичні матеріали, які дають можливість набутти компетентностей відповідно до робочої програми; система контролю та оцінювання виконання всіх видів навчальної діяльності студентів та слухачів. Відповідно зазначеного положення, курси можуть бути сертифіковані. Для цього курс повинен мати уніфіковану структуру, яка подана в додатках проєкту [2].

Використання платформи Moodle в ХНПУ імені Г. С. Сковороди вже сьогодні дає позитивні результати. На сьогодні на платформі Moodle ХНПУ імені Г. С. Сковороди створено 3026 курсів та зареєстровано 8518 користувачів. Кожен викладач має розроблений дистанційний курс. У перспективі розглядається питання сертифікації цих курсів.

Отже, змішане навчання може стати ефективним як для здобувачів освіти, так і для викладачів. Ця технологія дає можливість створити умови для активної інноваційної освітньої діяльності здобувачів освіти, оптимізувати тимчасові витрати викладача та підвищити ефективність освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Кухаренко В. М. Тьютор дистанційного та змішаного навчання : навч. посіб. Харків : Міленіум, 2019. 307 с.
2. Проєкт положення про ЕНК: порядок створення, сертифікації у системі дистанційного навчання. URL: <http://hnpu.edu.ua/uk/proyekty-normatyvnoyi-dokumentaciyi> (дата звернення 01.03.2022).
3. Собченко Т. М. Змішане навчання студентів філологічних спеціальностей у закладах вищої освіти: історія, теорія, практика, перспективи : монографія. Харків : СГ НТМ «Новий курс», 2021. 374 с.
4. Технології дистанційного навчання: методологія створення та супроводу навчальних курсів : навч. посіб. / А. І. Прокопенко та ін. Харків, 2019. 81 с.
5. Twigg C. A. Improving Learning and Reducing Costs: New Models for Online Learning. *EDUCAUSE Review*. 2003. Vol. 38(5). P. 29–38.